

ՅԻՇԱՏԱԿՆ ԱՐԴԱՐՈՅ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՂԻՑԻ՝

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԵՆ ՆԸՅՈՒՄ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ

($U = 1 - \frac{1}{2} - \frac{1}{4} - \frac{1}{8} - \frac{1}{16} - \frac{1}{32} - \frac{1}{64} - \frac{1}{128} - \frac{1}{256} - \frac{1}{512} - \frac{1}{1024} - \frac{1}{2048} - \frac{1}{4096} - \frac{1}{8192} - \frac{1}{16384} - \frac{1}{32768} - \frac{1}{65536} - \frac{1}{131072} - \frac{1}{262144} - \frac{1}{524288} - \frac{1}{1048576} - \frac{1}{2097152} - \frac{1}{4194304} - \frac{1}{8388608} - \frac{1}{16777216} - \frac{1}{33554432} - \frac{1}{67108864} - \frac{1}{134217728} - \frac{1}{268435456} - \frac{1}{536870912} - \frac{1}{1073741824} - \frac{1}{2147483648} - \frac{1}{4294967296} - \frac{1}{8589934592} - \frac{1}{17179869184} - \frac{1}{34359738368} - \frac{1}{68719476736} - \frac{1}{137438953472} - \frac{1}{274877906944} - \frac{1}{549755813888} - \frac{1}{1099511627776} - \frac{1}{2199023255552} - \frac{1}{4398046511104} - \frac{1}{8796093022208} - \frac{1}{17592186044416} - \frac{1}{35184372088832} - \frac{1}{70368744177664} - \frac{1}{140737488355328} - \frac{1}{281474976710656} - \frac{1}{562949953421312} - \frac{1}{1125899906842624} - \frac{1}{2251799813685248} - \frac{1}{4503599627370496} - \frac{1}{9007199254740992} - \frac{1}{18014398509481984} - \frac{1}{36028797018963968} - \frac{1}{72057594037927936} - \frac{1}{144115188075855872} - \frac{1}{288230376151711744} - \frac{1}{576460752303423488} - \frac{1}{1152921504606846976} - \frac{1}{2305843009213693952} - \frac{1}{4611686018427387904} - \frac{1}{9223372036854775808} - \frac{1}{18446744073709551616} - \frac{1}{36893488147419103232} - \frac{1}{73786976294838206464} - \frac{1}{147573952589676412928} - \frac{1}{295147905179352825856} - \frac{1}{590295810358705651712} - \frac{1}{1180591620717411303424} - \frac{1}{2361183241434822606848} - \frac{1}{4722366482869645213696} - \frac{1}{9444732965739290427392} - \frac{1}{18889465931478580854784} - \frac{1}{37778931862957161709568} - \frac{1}{75557863725914323419136} - \frac{1}{151115727451828646838272} - \frac{1}{302231454903657293676544} - \frac{1}{604462909807314587353088} - \frac{1}{1208925819614629174706176} - \frac{1}{2417851639229258349412352} - \frac{1}{4835703278458516698824704} - \frac{1}{9671406556917033397649408} - \frac{1}{19342813113834066795298816} - \frac{1}{38685626227668133590597632} - \frac{1}{77371252455336267181195264} - \frac{1}{154742504910672534362390528} - \frac{1}{309485009821345068724781056} - \frac{1}{618970019642690137449562112} - \frac{1}{1237940039285380274899124224} - \frac{1}{2475880078570760549798248448} - \frac{1}{4951760157141521099596496896} - \frac{1}{9903520314283042199192993792} - \frac{1}{19807040628566084398385987584} - \frac{1}{39614081257132168796771975168} - \frac{1}{79228162514264337593543950336} - \frac{1}{158456325028528675187087900672} - \frac{1}{316912650057057350374175801344} - \frac{1}{633825300114114700748351602688} - \frac{1}{1267650600228229401496703205376} - \frac{1}{2535301200456458802993406410752} - \frac{1}{5070602400912917605986812821504} - \frac{1}{10141204801825835211973625643008} - \frac{1}{20282409603651670423947251286016} - \frac{1}{40564819207303340847894502572032} - \frac{1}{81129638414606681695789005144064} - \frac{1}{162259276829213363391578010288128} - \frac{1}{324518553658426726783156020576256} - \frac{1}{649037107316853453566312041152512} - \frac{1}{1298074214633706907132624082305024} - \frac{1}{2596148429267413814265248164610048} - \frac{1}{5192296858534827628530496329220096} - \frac{1}{10384593717069655257060992658440192} - \frac{1}{20769187434139310514121985316880384} - \frac{1}{41538374868278621028243970633760768} - \frac{1}{83076749736557242056487941267521536} - \frac{1}{166153499473114484112975882535043072} - \frac{1}{332306998946228968225951765070086144} - \frac{1}{664613997892457936451903530140172288} - \frac{1}{1329227995784915872903807060280344576} - \frac{1}{2658455991569831745807614120560689152} - \frac{1}{5316911983139663491615228241121378304} - \frac{1}{10633823966279326983230456482242756608} - \frac{1}{21267647932558653966460912964485513216} - \frac{1}{42535295865117307932921825928971026432} - \frac{1}{85070591730234615865843651857942052864} - \frac{1}{170141183460469231731687303715884105728} - \frac{1}{340282366920938463463374607431768211456} - \frac{1}{680564733841876926926749214863536422912} - \frac{1}{1361129467683753853853498429727072845824} - \frac{1}{2722258935367507707706996859454145691648} - \frac{1}{5444517870735015415413993718908291383296} - \frac{1}{10889035741470030830827987437816582766592} - \frac{1}{21778071482940061661655974875633165533184} - \frac{1}{43556142965880123323311949751266331066368} - \frac{1}{87112285931760246646623899502532662132736} - \frac{1}{174224571863520493293247799005065324265472} - \frac{1}{348449143727040986586495598010130648530944} - \frac{1}{696898287454081973172991196020261297061888} - \frac{1}{1393796574908163946345982392040522594123776} - \frac{1}{2787593149816327892691964784081045188247552} - \frac{1}{557518629$

Մեր տղայքը աղնիւ ենւ ասումեն նոքա, վատ մտքեր նոցա անձանօթ ինկելով նոքա միմեանց եղբայր և քոյր են անուանում, և մենք ոչինչ տնյարմարութիւն չենք տեսնում որ դպրոցը ներկայացնէ ընտանեկան կեանքի պատկեր, ընդհակառակը մենք պատեղ մեծ օգուաներ ենք գտնում, Մեր աղջիկները այս համախառնութեան մէջ շահվում են եռանդ և մտաւոր զարգացում, որոնցով նոքա լինում են մայրեր և կանայք, այս սուրբ խնդրացն արժանի, Մեր մտնականները սովորում են պնտեղ յարգել կնոջ և

բարձր գնահատել նորա խելքը ու սիրտը: Մանկութեան մէջ սկսուած եղբայրական յարաբերութիւնը շարունակվումէ և աշխարհի մէջ: Մեր ի միասին կրթուած երիտասարդները պատահում են միմեանց առանց յուզման, առանց այն վտանգաւոր հետաքրքրութեան, որը գրգռվումէ անձանութեան պատճառով: Այս բարոյական նկատմամբ, իսկ աշխատութեան նկատմամբ առաւել ևս շահաւէտ: Օրիորդները առողջ միտք են ունենում: տարրական պարապմունքների ժամանակ նոքա շատ անգամ գերազանցում են տղաներից, իսկ սոքա իւրեանց ընկերուհիներից յաղթուած լինելը ամօթ համարելով, կրկնապատկուծ են աշխատանքները և այսպէս գրգռուենք մրցումն:

Ամերիկական բարոյականութեան մաքրութիւնը թող չէ տալիս որ օրիորդների և մանուկների միասին կրթվելուց յառաջանան այն կորստական հետեւանքները, որոնք լինում են ուրիշ տեղերում: Սակայն պէտք չէ մտածել, որ այս բանը Միացեալ - Նահանգներում ամեն տեղ տարածուած է և ընդունուած: ինչպէս երբեմն այս ասում են: Ընդհանրապէս օրիորդները և մանուկները միասին կրթվում են տարրական դպրոցներում: իսկ միւս դպրոցներում բաժանուած են: Այս կանոնին գտնէ հետեւումէ Նիւ—Եօրքը: Բայց այս կողմից, ինչպէս և դաշնակցութեան ընդհանուր շահերին չվերարհիւրուող միւս բոլոր բաներում, իւրօքանչիւր նահանգ իւր առանձին ուղղութիւնն ունի: Այսպէս, Բալթիմօրում զանազան կարգի ուսումնարանները առանձին են թէ տղայոց և թէ օրիորդաց համար: Ընդհակառակը Չիկագօում և Նիւ - Գեյթսում արական և իգական սեռերի միասին կրթութիւնը ընդունուած է անխտիր: Մի քանի ծնողներ չեն ուղարկում իւրեանց աղջիկները այս խառն տարրական ուսումնարանը, վախենալով, որ չլինի թէ նոքա աղքատ մանուկների կողմից շարժմունքներից սովորեն, բայց նոքա ոչինչ անյարմարութիւն չեն գտնում ուղարկելու նոցա խառն քերականական դասեր լսելու, ուր ստորին դասից աշակերտներ բաւական քիչ են: Ուրիշները, որոնք մինչև տասներկու տասներեք տարեկան հասակը միասին կրթվելուն ընդդիմութիւն չեն ցոյց տալիս, վտանգաւոր են համարում նորան, երբ աշակերտները հասած են իւրեանց կատարեալ հասակին:

Կարգապահութիւնը խիստ է այստեղ, բոլոր տղայքը պարտական են լինել ընդհանուր սրահում առաւօտեան 8 ժամին 45 վայրկեանին: Հանում են նոքա այստեղ իւրեանց վերայի հանդերձները և տալիս են վարժապետին կամ վարժուհուն: որոնք այդ հանդերձները դարսում են զոցա համար չինուած դարաններում:

Դաշնամուրի ձայնը հնչումէ սրահի մէջ և քսանամեայ երիտասարդ վարժուհին ածումէ Բէդհոլէի մարշը: Աշակերտները, մանուկները և օրիորդներ մէկը սրահի աջ կողմում, միւսները ձախ կողմում, կանգնում են կարգաւ և նուագի ձայնով գնում են իւրաքանչիւրը իւրեանց տեղերը զոյգ զոյգ: աշխատելով չիտանգարել իրարու ճանապարհ և պահելով կա-

պակցութիւնը և կանգնումն անշարժ իւրեանց տեղերի առաջ, Լոուսէ Դաշնամուրը և այդ խոր լուսութեան մէջ մտնումէ տեսուչը կամ տեսչուհին, և արտասանումէ քաղցր ձայնով. « ողջոյն ձեզ, մանուկներ », — « Ողջոյն ձեզ, ուսուցիչ », պատասխանումն խմբով աշակերտները, և նստումն իւրեանց տեղերում, Դաշնամուրը լուսւմէ և տեսուչը կամ տեսչուհին սկսումէ կարգալ Վստուածաշունչ, Հետաքրքրական և տեանել նորա երիտասարդ ունկնդիրների գէմքերի վերայ ընթերցմամբ, նոցա հոգու մէջ գրգռուած տպաւորութիւնները, Ոչ մի գէմք չէ ցոյց տալիս անմտադրութիւն և արտմութիւն, բոլորը յայտնումէ կետրոնացումն և ուշադրութիւն, երևումէ որ մանուկները վաղ տարիներից ընտելացած են լինել յարգանքով Վստուածային զիտութիւնը, Սակայն ոչ մի մեկնութիւն չէ լինում բնագրի ընթերցման ժամանակ, չեն ցոյց տալիս նորա բարոյական գեղեցկութիւնները, չեն անում նոցա աւելի մատչելի այս թարմ մտքերի համար, Այսպիսի տարօրինակ դիպուած այնքան կրօնասէր ժողովրդի մէջ, ինչպէս են Ամերիկացիները, բացատրելու համար՝ հարկաւոր է յիշել, թէ ինչ դրութեան մէջն է դանձում նոցա մէջ կրօնը, Բազմութիւն զանազան զաւանթութիւնների բաժանուած, դժբաղդաբար բողբոջականութեան, նոքա աշխատումն դոնէ, խափանել հերձօւածական ոգին, որը այնպիսի հասարակութեան մէջ, ուր արդեւելու միջոցները այնքան լուրջ են, կարող էր հասցնել շատ անկարգութիւնների, Այդքան հակառակող միարանութիւնների մէջ կառավարութիւնը չկարողացաւ տալ նոցանից մինին նախապատուութիւն, չվշտացնելով միւսները և չգրգռելով իսկոյն իւր գէմ քաղաքացիների մեծամասնութիւնը, եկեղեցու կատարեալ բաժանումն տէրութիւնից վաղուց արդէն համական սկզբունքն էր Ամերիկական հաստատութիւնների:

Այս ընթերցումը վերջանում է Տէրունական աղօթքով և աշակերտները վեր են կենում իւրեանց տեղերից, երիտասարդ վարժուհին ածում է մի հայրենասիրական երգ, որին երգակցումն աշակերտները ոգևորութեամբ իւրեանց խօսքերի հետ ազգու շարժուածքներ անելով:

Անկարելի է նկարագրել մանուկների աչքերի մէջ փայլող կենդանութիւնը, առ հայրենիքը եղած ջերմ սէրը Ամերիկացիների որոշիչ նշաններից մին է, ամենաթարմ հասակից զարթեցնումն նոցա մէջ այս գլոցումը, որը այնքան հրաշքներ ծնեցուց վերջին պատերազմում, Այն չափազանց գովութիւնը, որով նոքա գովումն իւրեանց հայրենիքի մեծութիւնը, կարող է թերևս օտար երկրացու ժպիտը բերել, բայց սորանում է իսկ նոցա զօրութեան պատճառներից մին, Նման նշանաւոր տոհմերի որդիներին, որոնք աչքի առաջ առնելով իւրեանց նախորդների գործերը իւրեանց պարտք են համարում շատորանալ և բարձր պահել տան պատիւը, այսպէս միացեալ նահանգների քաղաքացիները աշխատում են արժանաւոր լինել « Ամերիկացի » կոչման, և այս նշանակութիւնը, որը տալիս են այս կոչման, յորդորումէ նոցա զէպի ամենաազնի գործեր, Այս

յարգանքը մեզ չափազանց համեստութիւնից նախադասելի է հրեում, որը ստիպումէ միւս ժողովուրդներին այնքան ցաւակցել իւրեանց պակասութիւնների վերայ, որ նոցա ակամայ տիրումէ վարանումն և յոստահատութիւնն: «Աւելի լաւ է ժողովրդի համար, ասումէ Պ. Ամմէր, չափազանց յարգել իւրեան և յամիշտակուել, քան ստորացնել իւրեան և ցաւել իւր վերայ»:

Երգից յետոյ կրկին լսվումէ դարձեալ Բէտհովէնի մարչը, աշակերտները կարգեր են կազմում և նոյն կարգով ուղղուում զէպի իւրեանց դասարանները: Լաւ կրթուած զօրքի գնացքը չէ կարող աւելի կատարեալ լինել սորանից:

Դասերը սկսվումեն 9¹/ ին, իսկ 12^{ին} ուղարկվումեն իւրեանց տները նախաճաշելու: Ժամը 1^{ին} նորից գալիս են, և մնումեն մինչև 3^ը, Դասարանները շատ լաւ յարմարեցրած են պարապելու: Պատերի վերայ կախուած են բնական պատմութեան նկարներ, երկրաչափական և բնագիտական ձևեր և աշխարհագրական քարտեզներ, իսկ զրատախտակը բռնումէ սենեակի երեք պատերը, որ Ամերիկական կատարելութիւններից մինն է:

Մի որիչ կատարելութիւն նոյնպէս աչքի է ընկնում: Փոխանակ սեղանների և նստարանների երկար կարգին, որտեք մենք գործ ենք անում (որոնց շնորհով անմտադրութիւնը լինումէ վտարակիչ, որովհետև ջանասէր աշակերտը ամեն բոլէ յետ է մնում իւր աշխատանքից իւր զրացիների շատախօսութեամբ և շարութիւններով), նոցա դասարանները պարունակում են հորիւրաւոր փոքրիկ առանձին սեղաններ: Իւրաքանչիւր աշակերտ իւր սեղանն ունի մաքուր և վայրուն ապակու նման, և իւր ամօտը, որի վերայ նա ազատ նստումէ: Չորս նեղ անցքեր նստան շրջապատումեն և առանձնացնումեն ամեն կողմից, եթէ այս ժամանակ ևս լինի աշակերտը անմտազիր, ուրիշ այդ միայն իւր կամբովը կլինի և պատասխանատուութիւնը արդէն մնումէ իւր վերայ:

Նախ մենք ներկայ դանուկցանք թուարանութեան դասին, ասումէ մի ականատես, որի ուսմանը մեծ նշանակութիւն է տալիս այս վաճառականական ժողովուրդը: Աշակերտներին առաջարկվումեն խնդիրներ, աջ կողմը նստող մանուկները ետանդով ձեռք են զարնում աշխատանքին, որպէս զի ստոր շինան իւրեանց ընկերներից, բոլոր գլուխները ամենախորին մտածմունքների զրութեամբ են խոնարհած: Առանց տիրութեան չկարողացանք տեսնել չափազանց ուժգին մտաւորական լարման ազդեցութիւնը, այս տկար կազմուածների վերայ: Շատ մանուկների զէմքերի գոյնը հիւանդի նման գեղին էր. նոցա նիհար այտերը, նոցա ներս ընկած աչքերը, նոցա ժամանակից առաջ մէջքի կորանալը, — ամենը ցոյց էին տալիս նոցա մտաւորական կարողութիւնների այն չափազանց արագ զարգացումը, որը ձեռք է բերվում միշտ առողջութեան փնտսուելով:

Սակայն ամենախելացի միջոցների ձեռք առնվեցան պարապմունքների ժամըը սովորացնելու և ֆիզիքական պարապմունքներ մտցնելու համար:

բայց այդ միջոցները վատ յարմարուեցան և ցանկալի հետեանքներ յառաջ չբերին։ Ամերիկական ցեղը որ ծագումով այնքան զօրեղ է, նկատելի կերպով վատնել է իւր ոյժը ներկայ ժամանակում։ այս ոյժի նուազումն երևի յառաջանումէ նորանից, որ նա չէ կարողացել պահպանել առողջ հաւասարակշռութիւն մարմնու և հոգու մէջ։

Սակայն աշակերտներին առաջարկուած խնդիրը լուծուեցաւ և օրիորդները արագութեամբ և հաշուի ճշտութեամբ յաղթեցին։ Այն ժամանակ անցնելով բերանացի պարագմունքին, երիտասարդ վարժուհին դարձաւ իւր առանկրկումեայ ունկնդիրներին այս հարցերով սրանց լուծելում քիչ զբաւեցնելու չեն զգարանում։ օրինակ՝ Տասն՝ տասնհինգերորդի՝ քսնի՞ տասն հարիւրերորդ՝ կկազմեն յիսուսեփեցի՝ հինգ եսթներորդը։ Բազմութիւն ձեռներ խեղճ վեր բարձրացան ցուցնելու համար թէ պատասխանը պատրաստ է։ Մտաւոր այս կերպը կրթումէ նոցա միայր։ նա ընտելացնումէ նոցա չյափշտակուել և չվախենալ բարձրագոյն բաներից և սեթեւեթեւ ասացումներից, այլ խորատու իրի իսկութեան մէջ։ Թուարանութիւնից յետոյ ներկայ եղանք աշխարհագրութեան, որին շարաթը երկու դաս է նուիրած, բայց զարմանալի կերպով էին պատասխանում աշակերտները։ Այն րոպէին երբ մինը նկարագրում էր Լուսար գետի ընթացքը, միւսները նկարում էին տախտակի վերայ կաւիճով գետի ոլորմունքները, և որոշում այն քաղաքների տեղերն, որոնք գտնվում էին գետի ափին։ Այս ուղղութեան շնորհով բոլոր աշակերտաց ուշադրութիւնը լարուած է լինում և բոլորը օգտվում են մինի զասը պատասխանելով։ Նոյնպէս են լինում և հանրահաշուի, երկրաչափութեան և բնական դիտութեանց դասերը, և սորա շնորհով աշակերտների մէջ լինումէ կրթութեան հաւասարութիւն։

Հին աշխարհի նոյնպէս և վերջին դարու պատմութեան ուսումը շատ սահմանաւորուած է, աշակերտները կարող են չգիտենալ Լեկարայի և Մանդինէի պատերազմի ճիշդ թիւը, բայց պահանջում են, որ նոքա գիտնան իւրեանց աշխարհում պատահած ամենափոքր զէպքերն իսկ, իւրեանց մեծ մարդոց կենսագրութիւնքը, որպէս զի նոցա օրինակին կարենան հետեւել։ Միացեալ նահանգների սահմանադրութիւնը կարգում են աշակերտներին ամեն շարաթ և ուսուցիչները վառվում են հայրենասիրութեամբ նոցա վսեմութիւնները և մեծութիւնը բացատրելու ժամանակ։ Մի խօսքով բոլոր կրթութեան նպատակն աշակերտների մէջ սէր դէպի կանոնապահութիւն և ազատութիւն և անձնասիրութիւն դէպի հայրենիքի գործերն զարթեցնելն է։ Եթէ Հարաւային Ամերիկայում լինէին նոյնպիսի զպրօցներ, երբէք պիտի չծագէր այն արիւնահեղ պատերազմը, որ ներկեց դաշնակցութեան երկիրները արեամբ։

Ուսուցչուհու նշան տալով վեր կացաւ աշակերտներից մինը, որի ազգու դիմագծութիւնը, զարմանալի խելացիութիւնը մարդոց հետաքրքրութիւնն էր շարժում։ «Սա քաղաքի ազգատ արհեստաւորի որդին է, ա-

սոց մեզ ուսուցչուհիներն և ահա երկու տարի է, որ աշխատումք մի մեքենական գործարանոցում իրրե վարպետի օգնականն ։ Ի՞նչ կարող էր արդեօք պատասխանել մեր հարցմունքներին այս մանուկը, որը կրթուած էր արդէն ծանր աշխատանքների համար ։ Ասա մեզ, հարցրին նորան, ի՞նչ էք մտածում դուք նեկրներին արուած ընդհանուր գործերի մէջ ձայն տալու իրաւունքի վերայ ։

Երիտասարդ աշակերտը մտածեց մի րոպէ և յետոյ առանց խոսիւնելու և չփախելու իւր ընկերներից և դասին ներկայ դանդաղ հանդիսականներից հանդարտ ձայնով սկսաւ բացատրել այդ խնդրոյն ունեցած դրուժիւնը Միացեալ Նահանգներում, հերքեց Աւերի իրաւունքը չճանաչողների բերած փաստերը, յետոյ քննեց երկրի շահերը և այդ շահերի ճշմարտութեան և եղբայրութեան վսեմ սկզբունքների հետ ունեցած սերտ կապակցութիւնը ցոյց տուաւ ։ Քանի խօսեց այնչափ ողորուցեալ, նորա կերպարանքը կենդանացաւ, ձայնը բարձրանումէր հեղհեղէ և դողում, մոռանալով այլ ևս նորա անկանոն արտասանութիւնը և լեզուի սխալները, մեր ուշադրութիւնը դարձրինք միայն նորա ազնիւ համոզմունքների, նորա առողջ մտքի և հսկողական հանձարի վերայ, Աւերի դէ՛ ասելը որ ապագայ ռամկապետը (трибунъ) կ'որոշացաւ աւելցնել իւր ձառի մէջ մի ճոխ գովեստ իւր հայրենակիցներին ։

Այս կերպով ահա Ամերիկայում բոլոր հասարակական ամենակարեւոր խնդիրներն ենթարկումեն աշակերտների քննութեան, բայց զոլորոցը այնտեղ խորհրդածութեան և ուսանելու խաղաղ ապաստանաբան չէ, այնտեղ նոյնպէս երեւումեն ռամկապետների (ցեղապետների) խոռվութիւնը, Մի Անգլիացի լսեց մի անգամ այնտեղ հիւսիսային և հարաւային Ամերիկայի վարած պատերազմի ժամանակ դատողութիւն Մեծին Բրիտանիոյ բռնած ուղղութեան վերայ, Գաղափարների լիակատար աղատութիւն է դպրոցում, աշակերտները իւրեանց կամքով ինչ գաղափար ուղեկան կ'ապահովեն և ուսուցիչը ոչ մի դէպքում չէ խառնվում նոցա ապատութեան ։

Արժէ կտրելով, ամեն կարգի դպրոցներում կրթութիւնը ուղղուած է դէպի քաղաքականութիւն, Աշակերտը առաւել ներկայացնում է իրրե քաղաքացի և իրրե ազատ հասարակութեան գործունեայ անդամ, քան իրրե մասնաւոր անձն և հայր ապագայ ընտանիքի, և այս կէտից նայելով Ամերիկայի ժողովրդական դպրոցների կարգաւորութիւնը ամենայն իրաւունքով օտար երկրացիների զարմանք պատճառող պատուներ է տալիս ։

Այս ժողովրդի հասարակական գործերում ցոյց տուած խելքը արդարեւ նշանաւոր է, ասում է պ. Փրէզէր, եթէ Ամերիկայի մի վարձակալ (fermier) կամ արհեստաւոր համեմատեմք նոյն կարգի Անգլիացու հետ զգալի տարբերութիւն կ'ունենէր, Ինձ այնպէս պատմեցին որ Միացեալ Նահանգներում մաճկալը սիրով կանգնեցնում է իւր եղները բարձր չափա-

գրտութեան (մատեմատիկայի) խնդիր մի լուծելու համար։ Սակայն կարծումեմ որ, երբ ընդհատում են նոքա իւրեանց գիւղական աշխատանքը և մտածել են սկսում, աւելի նախապառի կհամարեն քաղաքագրտութիւնը տարրերական (дифференциальный) թուարկութիւնից և աւելի կպարագեն իրական գործելոյ՝ քան թէ զրահաչափական վերացական մշտածմունքներով։ »

«Ինչպէս և լինի այնտեղ, Միացեալ Նահանգներում՝ իւրաքանչիւր մարդ իւրեան պարտք է համարում ծանօթացնել տղայոց սահմանադրութեան սկզբունքների և իւրեանց պարտաւորութիւնների հետ, որոնք պիտի կատարեն նոքա իւրեանց քաղաքակիցների և ժողովրդի վերաբերութեամբ:»

U. 2UUT'U:U'U'

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻԻՆ

U. LERFELLES DORF LERFES

ՀԱՐՍ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒԹԵԱՄԲ.

(5-7-2-101. 4884 3-2-101)

ዓ. በ ሮ ህ በ ጊ በ ኮ ፆ ኮ ኮ ኔ ጉ.

ՏԵՍԱՐԱՆ, Ա.

(Տղմուտ զեափ ափան մօտ մի ապառաժուտ տեղ, ամպամած զիշեր է, լրացեալ լուսինն հրբեմն ամպի տակից գուրս է դալիս եւ երբեմն ծածկուում :)

ԴՍՏՐԻԿ ԵՒ ՎԱՐԴ.

U. S. F. 4.

Լուսնեակ, տխուր սրտի սփոփանք, այսօր դու էլ խնայումես քո աղօտ
և մեռելատիպ լոյսը յուսարեկ թշուառիս. դու ընկեր ես առանձնա-
կեացիին և պանդխտին, կենացս մեջ ոչ մի զիշեր այսպէս
տխուր երևայժ շէր պատահել ինձ, ինչպէս այսօր. երեսուն տարի է Վար-
դանայ հետ միացրել է զիս Հայաստանի Հովիւ, իմ սկեսայր և Հայր Սա-
հակ Պարթև Հայրապետ, երեսուն տարի է Սխտակ Վարդանայ բոյն եմ
դարձել, երեսուն անգամ հազիւ Սոխակն իւր զայլայլիկներով զուարճա-
ցրել է ինձ, Հայրենեաց պիտոյքը միշտ ստիպել է Վարդանին թափուր
թողուլ մենարանս, առաջաստա, միայն սիրուն ձագուկներս սփոփել են
զիս, բոյց այսօր իմ միակ Վարդա, որից Սոխակի սէրն է բուրում, աշ-
քիս խորթ և օտար է թուում, մոռացել եմ ծնողական դուժն
(հա՛բարբա՛ն է Վարդն), ահ, ո՞ր եմ ես, ո՞ր եմ թափառում, Լա-
տուած իմ, բոյոր բնութիւնն այսօր սուղ է պղծեցել, (բարբա՛ն է Լատուածն)